

Elvin Quliyev

Vəkillər Kollegiyasının üzvü

**MƏHKUM OLUNMUŞ ŞƏXSLƏRİN VERİLMƏSİ
PROSESİNİN XÜSUSİYYƏTLƏRİ
(EKSTRADİSİYA İLƏ MÜQAYİSƏLİ TƏHLİLİ)**

Müraciət etdiyimiz bu mövzu cəza icra hüququnun kiçik bir sahəsi olmaqla bərabər, məhkumlarının hüquqlarının təmin olunması, onların gələcəkdə məxsus olduqları cəmiyyətə adaptasiya olunmalarında böyük rol oynayır. Bütövlükdə bu proses cəmiyyətdə bəzən yalnız olaraq ekstradisiya olaraq bilinir. Lakin prosesə nəzər yetirdikdə istər bu sahədəki müqavilə hüquq bazasının, istərsə də bütövlükdə prosesin ekstradisiyadan köklü surətdə fərqləndiyini görürük. Bu araşdırmamızla məhkum olunmuş şəxslərin cəzaların qalan hissəsini çəkmələri üçün vətəndaşı olduğu ölkəyə verilməsi ilə bağlı prosesin ekstradisiyadan fərqli xüsusiyyətlərini izah etməyə çalışacağıq.

Məhkum olunmuş şəxslərin verilməsi prosesinin ekstradisiyadan fərqli xüsusiyyətləri aşağıdakılardır:

I. Subyektlər dairəsinə görə

Ekstradisiya prosesində subyekt kimi cinayət prosesinin iştirakçısı olan təqsirləndirilən şəxs çıxış edir. Cinayət-Prosessual Məcəllənin 91-ci maddəsinə əsasən “müstəntiqin, prokurorun və ya məhkəmənin təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb etmə barədə qərar çıxardığı fiziki şəxs təqsirləndirilən şəxs kimi tanınır. Təqsirləndirilən şəxs cinayət qanunu ilə nəzərdə tutulmuş əməli törətməsi istinad edilən şəxsdir”. Ondan fərqli olaraq məhkumların verilməsi prosesində subyekt olaraq artıq barəsində qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə hökmü olan məhkum olunmuş şəxs çıxış edir. Bu məqamda bir məsələni qeyd etmək yerinə düşərdi. Belə ki, beynəlxalq hüquqda artıq məhkəmənin qərarı ilə məhkum olunmuş, lakin digər dövlətdə cinayət törətmiş şəxsin ekstradisiya edilməsi anlayışı da mövcuddur. Buna təcrübədə “müvəqqəti verilmə” və ya “müvəqqəti ekstradisiya” da deyilir. Bu məsələ istər ölkəmizin tərəfdar çıxdığı ikitərəfli, istər çoxtərəfli, istərsə də müqavilə hüquq bazası olmadıqda tətbiq olunan “Cinayət törətmiş şəxslərin verilməsi (ekstradisiya) haqqında” 15 may 2001-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanununda da öz əksini tapmışdır. Bu prosesin fərqləndirici xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, bu ekstradisiya prosesi müvəqqəti xarakter daşıyır (*bir qayda olaraq 3 ay müddətinə, bəzi hallarda bu müddət uzadıla bilər*) və məhkum barəsində müvəqqəti ekstradisiya edildiyi ölkədə cinayət işi üzrə prosesual hərəkətlərin icrası başa çatdıqdan sonra o, yenidən cəza çəkdiyi ölkəyə geri qaytarılır və cəzasını tam çəkib qurtardıqdan sonra müvəqqəti olaraq ekstradisiya olunduğu ölkədə barəsində hökm çıxarılıbsa həmin hökmün icra edilməsi üçün təslim edilir.

Məhkumların verilməsi ilə bağlı prosesdən bəhs edərkən ölkə başçısı cənab İlham Əliyevin iradəsi və söyləri nəticəsində ölkəmizə gətirilən ordumuzun zabiti Ramil Səfərovun adı qeyd olunmalıdır. Məhz bu verilmə prosesi «Məhkum olunmuş şəxslərin verilməsi haqqında» 21 mart 1983-cü il tarixli Avropa Konvensiyası çərçivəsində ölkəmizlə Macarıstan Respublikası arasında əməkdaşlıq nəticəsində həyata keçirilmişdir. Bir çoxları tərəfindən, hətta bəzi mətbu orqanlarda ekstradisiya kimi qeyd olunsada məhz bu hadisə məhkum olunmuş şəxsin cəzasının qalan hissəsini vətəndaşı olduğu ölkədə çəkmək üçün verilməsi idi. Çünki artıq Ramil Səfərov barəsində Macarıstan Respublikasının səlahiyyətli məhkəməsinin qanuni qüvvəyə minmiş hökmü var idi.

II. Subyektin vətəndaşlıq mənsubiyyətinə görə

Bildiyiniz kimi, ekstradisiya prosesində təqsirləndirilən və barəsində sorğu edilən şəxsin vətəndaşlıq mənsubiyyəti rol oynamır. Əsas kimi şəxsin sorğu edən dövlətdə cinayət törətməsi götürülür. Düzdür subyektin sorğu edilən dövlətin vətəndaşı olması onun verilməsindən imtinanın əsaslarından biridir. Lakin bu prosesdə xarici dövlət öz vətəndaşı olmayan şəxsin ekstradisiya olunmasını istəyə bilər və sorğu edilən dövlət bu əsasla imtina edə bilməz (*şəxsin sorğu edilən dövlətin vətəndaşı olduğu hal istisna olmaqla*). Bundan fərqli olaraq məhkumların cəza çəkmək üçün verilməsi prosesinin əsasında məhz verilmə ilə bağlı müraciət etmiş şəxsin yalnız vətəndaşı olduğu ölkəyə verilməsi dayanır. Şəxs bir qayda olaraq vətəndaşı olduğu (*vətəndaşlığı olmayan şəxs olduqda daimi yaşadığı yer üzrə*) ölkəyə verilə bilər. Şəxsin müraciət etdiyi dövlətə mənsubiyyəti müəyyən olunmazsa onun qəbul edilməsindən imtina edilir.

III. Prosesin başlanma əsasına görə

İlk əvvəl qeyd olunmalıdır ki, hər iki prosesdə əsas məqsəd dövlətin beynəlxalq müqavilələrlə öz üzərinə götürdüyü öhdəlikləri icra etməsinin təmin olunmasına xidmət edir. Ekstradisiya prosesinin başlanmasının əsasında ərazisində cinayət törədilmiş dövlətin sorğusu (müraciəti) dayanır. Məhz dövlətin sorğusunun olması bu prosesin başlanması, baxılması və yekunda qərarın qəbul olunmasında əsas rol oynayır. Ekstradisiyası istənilən şəxsin istəyinin olmaması, yəni onun etiraz etməsi bu prosesə mane olmur. Sorğu edilən dövlətdə məsələyə baxılarkən yalnız beynəlxalq müqavilələrlə və daxili qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş müddəalara uyğun müraciətə baxılır və qərar qəbul edilir. Məhkumların verilməsi prosesində bundan tam fərqli olaraq proses bütövlükdə cəmiyyətin bir fərdinin-məhkumun istəyinin reallaşmasına xidmət edir. Bütövlükdə prosesin başlanması və yekunlaşmasının əsasında onun öz cəzasını vətəndaşı olduğu ölkədə çəkmək istəyi durur. Bu prosesin başlanması məhkumun yaxın qohumlarının müraciəti əsasında da başlaya bilər. Proses bu əsasla başlansa belə məhkumun istəyi öyrənilir. Bu halda məhkumun istəyi olmasa proses davam etdirilə bilməz. Daha sonra məhkum yenidən müraciət etməklə prosesə qaldığı yerdən davam etdirilməsini xahiş edə bilər. Məhkum bu prosesin istənilən mərhələsində istəyinin olmamasını ifadə edə bilər və bu nəzərə alınır. Düzdür bəzi dövlətlərin təcrübəsində bu hal baş verdikdə yenidən müraciət edilməsi ilə bağlı müəyyən məhdudiyətlər qoyulur (*Məsələn: Ukraynada məhkum imtina etdikdə yenidən müraciət etməsi üçün 1 il müddət müəyyən olunmuşdur*). Lakin ölkəmizdə hal-hazırda bununla bağlı hər hansı məhdudiyət yoxdur. Düşünürük ki, bu tipli məhdudiyətlərin tətbiq edilməsi daha səmərəli olardı. Bu həm məhkum olunmuş şəxslərin iradəsini daha dəqiq ifadə etməsinə, eləcə də dövlət orqanları tərəfindən aparılan yazışmaların nəticəsiz qalmasının və eyni zamanda əlavə yazışmaların aparılmasının qarşısını alınmasına xidmət edərdi.

IV. Müqavilə hüquq bazasına görə

Ekstradisiya sahəsində müqavilə hüquq bazasının mövcud olmaqla bərabər, prosesin tənzimlənməsi ilə əlaqədar prosessual qaydalar Cinayət Prosesual Məcəllədə öz əksini tapmışdır. Ekstradisiya sahəsində ölkəmizin tərəfdar çıxdığı çoxtərəfli müqavilələr aşağıdakılardır:

1. Təslimetmə (ekstradisiya) haqqında 13 dekabr 1957-ci il tarixli Konvensiya və onun 15 oktyabr 1975-ci il tarixli, 17 mart 1978-ci il tarixli və 10 noyabr 2010-cu il tarixli əlavə Protokolları;
2. BMT-nin Transmilli mütəşəkkil cinayətkarlığa qarşı Konvensiyası və ona əlavə Protokollar;
3. BMT-nin «Narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə haqqında» 1988-ci il tarixli Konvensiyası;
4. Mülki, ailə və cinayət işləri üzrə hüquqi yardım və hüquq münasibətləri haqqında 22 yanvar 1993-cü il tarixli Minsk Konvensiyası;
5. Mülki, ailə və cinayət işləri üzrə hüquqi yardım və hüquq münasibətləri haqqında 7 oktyabr 2002-ci il tarixli Kişinyov Konvensiyası.

Bundan əlavə bu sahədə ölkəmizin dünyanın bir çox dövlətləri ilə ikitərəfli müqavilələri mövcuddur. Bunlar aşağıdakılardır:

1. Azərbaycan Respublikası ilə Bolqarıstan Respublikası arasında Təslimetmə haqqında Müqavilə – 29 iyun 1995-ci ildə Sofiya şəhərində imzalanmışdır;
2. Azərbaycan Respublikası ilə İran İslam Respublikası arasında təslim etmə haqqında Müqavilə, 21 fevral 1998-ci ildə Bakı şəhərində imzalanmışdır;
3. Azərbaycan Respublikası və Çin Xalq Respublikası arasında təslim etmə haqqında Müqavilə, 17 mart 2005-ci il tarixdə Pekin şəhərində imzalanmışdır;
4. Azərbaycan Respublikası və Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri arasında ekstradisiya haqqında Müqavilə, 20 noyabr 2006-cı il tarixdə Abu Dabi şəhərində imzalanmışdır;
5. Azərbaycan Respublikası ilə Qırğızıstan Respublikası arasında təslim etmə haqqında Müqavilə, 05 avqust 1997-ci ildə Bakı şəhərində imzalanmışdır;
6. Azərbaycan Respublikası və İordaniya Həşimilər Krallığı arasında ekstradisiya haqqında Müqavilə, 29 iyul 2007-ci il tarixdə Əmman şəhərində imzalanmışdır;
7. “Azərbaycan Respublikası və Mərakeş Krallığı arasında təslim etmə haqqında” Müqavilə - 14 mart 2011-ci ildə Bakı şəhərində imzalanmışdır;
8. “Azərbaycan Respublikası ilə Hindistan Respublikası arasında təslimetmə haqqında” Müqavilə - 4 aprel 2013-cü ildə Nyu-Dehli şəhərində imzalanmışdır.

Bundan əlavə bəzi dövlətlərlə bağlanmış ikitərəfli müqavilələrdə birbaşa müqavilənin adında qeyd olunmasa da ekstradisiya ilə bağlı müddəalar müqavilədə nəzərdə tutulmuşdur. Məsələn: Gürcüstanla bağlanmış mülki, ailə və cinayət işləri üzrə hüquqi yardım və hüquqi münasibətlər haqqında 8 mart 1996-cı il tarixli müqavilə və s.

Ekstradisiyadan fərqli məhkumların cəzasının qalan hissəsini çəkmək üçün vətəndaşı olduqları ölkəyə verilmələri ilə bağlı sahəni tənzimləyən müqavilə hüquq bazası mövcuddur və onlar aşağıdakılardır:

1. «Azadlıqdan məhrum etməyə məhkum olunmuşların cəzalarının qalan hissəsini çəkmək üçün təhvil verilməsi haqqında» 06 mart 1998-ci il tarixli Moskva Konvensiyası;
2. «Məhkum olunmuş şəxslərin verilməsi haqqında» 21 mart 1983-cü il tarixli Avropa Konvensiyası.

Bu sahədə ikitərəfli müqavilələr:

1. Azərbaycan Respublikası və Rusiya Federasiyası arasında Məhkumların cəza çəkmək üçün verilməsi haqqında 26 may 1994-cü il tarixli Müqavilə;
2. Azərbaycan Respublikası və Gürcüstan arasında Mülki, ailə və cinayət işləri üzrə hüquqi yardım və hüquqi münasibətlər haqqında 8 mart 1996-cı il tarixli Müqavilə;
3. Azərbaycan Respublikası ilə Ukrayna arasında azadlıqdan məhrum edilmiş şəxslərin cəzalarının qalan hissəsini çəkmək üçün verilməsi haqqında 24 mart 1997-ci il tarixli Müqavilə;
4. Azərbaycan Respublikası və Qazaxıstan Respublikası arasında azadlıqdan məhrum edilmiş məhkumların cəza çəkmək üçün verilməsi haqqında 10 iyun 1997-ci il tarixli Müqavilə;
5. Azərbaycan Respublikası və Özbəkistan Respublikası arasında azadlıqdan məhrum edilmiş məhkumların cəza çəkmək üçün verilməsi haqqında 18 iyun 1997-ci il tarixli Müqavilə;
6. Azərbaycan Respublikası və Qırğızıstan Respublikası arasında azadlıqdan məhrum edilmiş məhkumların cəza çəkmək üçün verilməsi haqqında 05 avqust 1997-ci il tarixli Müqavilə;
7. Azərbaycan Respublikası ilə İran İslam Respublikası arasında azadlıqdan məhrum edilmiş məhkumların cəza çəkmək üçün verilməsi haqqında 21 fevral 1998-ci il tarixli Müqavilə;
8. Azərbaycan Respublikası ilə Litva Respublikası arasında azadlıqdan məhrum etməyə məhkum olunmuş şəxslərin cəzanın qalmış hissəsinin çəkilməsi üçün verilməsi haqqında 23 oktyabr 2001-ci il tarixli Müqavilə;
9. Azərbaycan Respublikası ilə Pakistan İslam Respublikası arasında məhkumların verilməsi haqqında 11 mart 2015-ci il tarixli Saziş;
10. Azərbaycan Respublikası ilə Çin Xalq Respublikası arasında məhkumların verilməsi haqqında 10 dekabr 2015-ci il tarixli Müqavilə.

V. Tənzimlənmə prosedurlarına görə

Ekstradisiya sahəsini tənzimləyən həm müqavilə hüquq bazası mövcuddur, həm də bu prosesi tənzimləyən prosessual qaydalar Cinayət Prosesual Məcəllədə öz əksini tapmışdır. Bundan əlavə cinayət törətmiş şəxslərin ekstradisiyası zamanı müqavilə hüquq bazası olmadığı təqdirdə və ya müqavilədə ilə tənzimlənməyən məsələlər müqaviləyə zidd olmayan hissədə “Cinayət törətmiş şəxslərin verilməsi (ekstradisiya) haqqında” Azərbaycan Respublikasının 15 may 2001-ci il tarixli Qanuna əsasən həyata keçirilir. Lakin məhkumların verilməsi ilə bağlı müqavilə hüquq bazası uzun müddətdir mövcud olsa da, prosesin tənzimlənməsi qaydası Ədliyyə Nazirliyinin Kollegiyasının 15 fevral 2017-ci il tarixli 3-N nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş “Azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum olunmuş şəxslərin cəzanın qalan hissəsinin çəkilməsi üçün Azərbaycan Respublikasına qəbul edilməsi ilə bağlı icraat qaydaları” qəbul olunmuş və həmin qaydalar yalnız ölkəmizə gətirilən məhkumlara münasibətdə tətbiq olunmaqdadır.

Xüsusilə vurğulanmalıdır ki, bu ölkəmizdə bu sahədə qəbul olunmuş ilk normativ hüquqi sənəddir. Əvvəllər bu proses ölkəmizin tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə uyğun olaraq, bu sahədə formalaşmış təcrübəyə əsaslanmaqla həyata keçirilirdi. Hazırda həmin qaydalara əsasən, xarici dövlətlərdə cəza çəkən vətəndaşlarımızın ölkəmizə qəbul edilməsi prosesi tənzimlənir. Digər tərəfdən ölkəmizdə cəza çəkən xarici ölkə vətəndaşlarının öz ölkələrinə verilməsi ilə bağlı prosesi tənzimləyən müvafiq prosedur qaydaları hələ də qəbul olunmamışdır.

Eyni zamanda müqavilə olmadıqda prosesi tənzimləyən normativ hüquqi baza mövcud deyildir. Təcrübədə qeyd olunan hallar mövcud olmuş, bu zaman beynəlxalq hüququn qarşılıqlıq prinsipi əsas götürülərək məhkumların vətəndaşı olduqları ölkəyə verilməsi prosesi həyata keçirilmişdir. Buna misal olaraq, Azərbaycan Respublikası ilə Çin Xalq Respublikası arasında mövcud təcrübəni qeyd etmək olar. Belə ki, Çin Xalq Respublikasından 2007-ci ildə 4 məhkum, 2013-cü ildə isə 1 Azərbaycan Respublikası vətəndaşı olan məhkum cəzasını çəkmək üçün ölkəmizə gətirilmişdir. Bu təcrübədən çıxış edərək Azərbaycan Respublikası Səudiyyə Ərəbistan Krallığının vətəndaşı olan 1 məhkumu 2014-cü ildə təhvil vermişdir.

Düşünürük ki, bu kimi hallarda prosesi tənzimləyən normativ hüquqi bazanın yaradılmasına ehtiyac duyulur. Bununla bağlı ötən müddət ərzində mövcud təcrübənin öyrənilməsi də vacibdir. Bu gələcəkdə yeni sazişlərin bağlanmasına zəmin yaradacaqdır.

VI. Prosesin sonunda yekun qərar qəbul edilməsinə görə

Ekstradisiya sahəsində Ədliyyə Nazirliyinin səlahiyyətli orqan qismində tanındığı bütün müqavilələrdə yekun qərar məhkəmələr tərəfindən qəbul olunur. Lakin Müstəqil Dövlətlər Birliyi (MBD) çərçivəsində bağlanmış müqavilələr çərçivəsində proses üzrə yekun qərar səlahiyyətli orqan qismində müəyyən edilmiş Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğu tərəfindən qəbul edilir.

Məhkumların verilməsi prosesində yekun qərar inzibati qaydada Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən qəbul edilir. Belə ki, dünya praktikasında məhkumların verilməsi ilə bağlı qərarların qəbul edilməsinin müxtəlif mexanizmləri mövcuddur. Bəzi ölkələrdə bu qərarlar inzibati qaydada, hazırda ölkəmizdə bu şəkildə qəbul olunur, bəzi ölkələrdə bu qərarlar məhkəmə qaydasında, bəzilərinə isə qarışıq tip mexanizmlərdən istifadə olunur.

VII. Bu sahədə səlahiyyətli orqan qismində müəyyən olunan qurumlara görə

İlk əvvəl qeyd olunmalıdır ki, məhkumların verilməsi ilə bağlı bağlanmış bütün beynəlxalq müqavilələrdə bir qayda olaraq səlahiyyətli orqan qismində Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi çıxış edir.

Ekstradisiya sahəsində isə vəziyyət bir qədər fərqlidir. Belə ki, Müstəqil Dövlətlər Birliyi (MBD) çərçivəsində bağlanmış müqavilələr çərçivəsində səlahiyyətli orqan qismində Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğu, digər dövlətlərə münasibətdə isə respublika Ədliyyə Nazirliyi çıxış edir. Qeyd olunmalıdır ki, Baş Prokurorluqda bu səlahiyyətləri Beynəlxalq əlaqələr idarəsi, Ədliyyə Nazirliyində isə Beynəlxalq əməkdaşlıq idarəsi həyata keçirir.

Respublikası Baş Prokurorluğu, digər dövlətlərə münasibətdə isə respublika Ədliyyə Nazirliyi çıxış edir. Qeyd olunmalıdır ki, Baş Prokurorluqda bu səlahiyyətləri Beynəlxalq əlaqələr idarəsi, Ədliyyə Nazirliyində isə Beynəlxalq əməkdaşlıq idarəsi həyata keçirir.

Hər iki proses fərqli xüsusiyyətlərə malik olsalar da onları birləşdirən bir ümumi məqsəd hər iki sahədə bağlanan müqavilələr dövlətlərin hüquqi sahədə əməkdaşlığının inkişafına, ədalət mühakiməsinin mənafeyinə, cəza mühakimə icraatının inkişafına xidmət edir. Ölkələr tərəfdar çıxdıqları müqavilələr üzrə üzərilərinə götürdükleri öhdəlikləri icra etməyə səy göstərir və beləliklə beynəlxalq hüquqda müəyyən olunmuş prinsiplərə riayət edirlər.

Məhkumların verilməsi ilə bağlı prosesdə əsas mərhələlərdən biri kimi məhkumların verilməsindən sonra onlar barəsində xarici dövlətdə çıxarılmış məhkəmə qərarlarının tanınması və icrası qeyd olunmalıdır. Məhz bu anlamda demək olar ki, ölkəmizdə xarici dövlətlərdə ölkə vətəndaşları barədə çıxarılmış hökmlərin tanınması, cinayət qanunvericiliyinə uyğunlaşdırılması və icrası yalnız bu yolla həyata keçirilir. Düzdür bu məqamda qeyd olunmalıdır ki, ölkəmizin tərəfdar çıxdığı beynəlxalq hüquqi yardımla bağlı bəzi müqavilələrdə (Mülki, ailə və cinayət işləri üzrə hüquqi yardım və hüquq münasibətləri haqqında 22 yanvar 1993-cü il tarixli Minsk, Mülki, ailə və cinayət işləri üzrə hüquqi yardım və hüquq münasibətləri haqqında 7 oktyabr 2002-ci il tarixli Kişinyov və s.) müqavilələrdə hökmlərin cinayət nəticəsində vurulmuş maddi ziyanın ödənilməsi hissəsində və cərimə cəzasının tanınması nəzərdə tutulub. Lakin bütövlükdə hökmün tanınması və icrası yalnız məhkumun verilməsi ilə bağlı proses başa çatdıqdan sonra həmin hökmün məhkəmə qaydasında tanınması üzrə həyata keçirilir.

Tanınma prosesindən danışarkən daha bir məsələni qeyd etmək yerinə düşərdi. Belə ki, ekstradisiya prosesindən fərqli olaraq tanınma prosesinin prosessual qaydaları Cinayət-Prosessual Məcəlləsində öz əksini tapmamışdır. Bu sahədə prosessual qaydaların mövcud olmaması müəyyən problemlər yaradır.

Bildiyiniz kimi, məhkəmə (Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsi) tərəfindən cinayət törətmiş şəxslərin təslim edilməsi (ekstradisiyası) ilə bağlı məsələlərə ölkəmizin tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə, o cümlədən "Cinayət törətmiş şəxslərin verilməsi (ekstradisiya) haqqında" Azərbaycan Respublikasının 15 may 2001-ci il tarixli Qanununa əsasən, Cinayət-Prosessual Məcəllənin tələblərinə uyğun olaraq baxılır.

Praktikada məhkəmələr tərəfindən çıxarılan tanınma ilə bağlı qərarlarda bəzən törədilən əməlin milli qanunvericiliyə uyğunlaşdırılması zamanı eyni cinayət əməli ilə bağlı fərqli cəza müddətlərinin müəyyən edilməsi hallarına rast gəlinir. Məhkəmələr həmin qərarları əsasən Cinayət-Prosessual Məcəllənin 520-ci (Hökmün və ya məhkəmənin digər yekun qərarının icrası qaydasında məsələlərə dair müraciətlərə məhkəmə iclasında baxılması), 521-ci (Xarici dövlətlərin məhkəmələrinin hökmlərinin və ya digər yekun qərarlarının icrası qaydası) maddələrinə və beynəlxalq müqavilələrin tələblərini rəhbər tutaraq qəbul edirlər.

Düşünürük ki, məhkumların verilməsi ilə bağlı aparılan islahatların genişlənməsinə və mövcud beynəlxalq təcrübədən yararlanmaqla həm müqavilənin mövcud olmaması halında prosesi tənzimləyəcək qanunun qəbul olunmasına, eləcə də ölkə vətəndaşları olan məhkumların ölkəmizə qəbul edildikdən sonra onlar barəsində xarici dövlətin səlahiyyətli məhkəməsi tərəfindən çıxarılmış məhkəmə qərarının tanınması ilə bağlı prosessual qaydaların cinayət prosessual qanunvericiliyə daxil edilməsinə ehtiyac duyulur.

İstifadə olunmuş ədəbiyyat siyahısı:

1. Azərbaycan Respublikasının Cinayət Prosesual Məcəlləsi. "Digesta" nəşriyyatı, Bakı, 2018

2. Azərbaycan Respublikasının Cinayət Prosesual Məcəlləsinin Kommentariyası. “Digesta” nəşriyyatı, Bakı, 2016
3. “Azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum olunmuş şəxslərin cəzanın qalan hissəsinin çəkilməsi üçün Azərbaycan Respublikasına qəbul edilməsi ilə bağlı icraat qaydaları”. <http://e-qanun.az/framework/35107>
4. "Ekstradisiya haqqında" Avropa Konvensiyasının və onun Əlavə Protokollarının təsdiq edilməsi barədə. <http://e-qanun.az/framework/963>
5. Beynəlxalq hüquqi yardım və hüquqi münasibətlər (normativ sənədlər toplusu). “Digesta” nəşriyyatı, Bakı, 2007
6. “Cinayət törətmiş şəxslərin verilməsi (ekstradisiya) haqqında” 15 may 2001-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu <http://e-qanun.az/framework/3550>
7. Azərbaycan Respublikası Cəzaların İcrası Məcəlləsi. “Digesta” nəşriyyatı, Bakı, 2018
8. Azərbaycan Respublikasının hüquqi yardım sahəsində ikitərəfli beynəlxalq müqavilələrinin toplusu. <http://www.justice.gov.az/view/template/assets/docs/toplu-2014.pdf>
9. “Məhkum olunmuş şəxslərin verilməsi haqqında” 21 mart 1983-cü il tarixli Avropa Konvensiyası. <http://e-qanun.az/framework/4504>
10. “Azadlıqdan məhrum etməyə məhkum olunmuşların cəzanın qalan hissəsini çəkmək üçün təhvil verilməsi haqqında” 6 mart 1998-ci il tarixli Moskva Konvensiyası. <http://e-qanun.az/framework/3319#>